

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA FRF 250
EUROPA FRF 300

Cu avionul :

AFRICA FRF 350
AMERICA DE NORD FRF 350
ISRAEL FRF 350
AMERICA DE SUD FRF 350
ASIA FRF 400
AUSTRALIA FRF 400

In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35
USA 60 sau echivalent
USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F
Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris
Téléfax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 236

7 decembrie 1994

OPOZIȚIA TREBUIE SĂ-ȘI MODIFICE DISCURSUL ELECTORAL

1 Decembrie, sărbătorirea Marelui Unirii din 1918, a avut la Paris, în sala Misiunii Catolice din rue Ribéra, în prezența vice-președintelui PNȚCD, ION DIACONESCU. După un Te Deum, oficiat în Biserica Sf. Gheorghe a Misiunii, Mgr. GH SURDU a reconstituit cu emoție episoadele istorice care au culminat cu adunarea de la Alba Iulia. ALEXANDRU HERLEA a vorbit despre același eveniment, situându-l în evoluția conștiinței noastre istorice și accentuând caracterul european al deciziilor de la Alba Iulia. ION DIACONESCU, care se afla la Paris ca ocazia sesiunii parlamentare a Uniunii Europene Occidentale, ne-a readus în prezent. Iată câteva din realitățile politice evocate.

De ce este ziua de 1 decembrie ziua națională a României?

A fost un compromis între obligația actuală de a reveni la vechile valori și evitarea unei zile, cea de 10 mai, prea legată de monarhie. Nu puteau rămâne la 23 august sau la 30 decembrie și atunci s-a recurs la o zi importantă pentru neamul românesc, ziua Marelui Unirii. Orice altă zi s-ar fi potrivit, opoziția n-ar fi acceptat, dar pentru 1 decembrie am votat și noi.

Cu președintele în Franța...

Prezența mea în Franța a coincis cu cea a președintelui Iliescu, prilejul comun fiind sesiunea parlamentară - care are loc de două ori pe an - a Uniunii Europene Occidentale. România este reprezentată de doi parlamentari, Ion Diaconescu și Vasile Văcaru. În ceea ce-l privește pe Ion Iliescu, acesta a primit conducerea acestui organism european cu fast la București și l-a obligat, implicit, la o reciprocitate, tradusă printr-o invitație însoțită de toate onorurile.

De altfel, una din caracteristicile esențiale ale vieții politice din București este festivitatea organizată de putere și mobilizarea președintelui, prezent toată ziua fie cu o vizită în provincie, fie în străinătate sau o primire la Cotroceni, o festivitate, în așa fel încât ecranul televizorului e ocupat, ca și în trecut, cu chipul și acțiunile unui singur om. În urmă cu câteva săptămâni a putut fi văzut de toată țara cu casca de protecție în cap și cu tîrnăcopul punînd o piatră de temelie... Sunt semnele reînvierii cultului personalității. Așa cum cultul lui Ceaușescu a început ca manifestare de independență și de protecție împotriva sovieticilor, motivația actuală a proiectării în prim plan a președintelui este intrarea în Europa. Călătorind peste hotare, acceptînd invitația oricui, chiar și de la Crucea Roșie, el ne asigură intrarea în Europa. Noi intrăm în Europa prin dl Iliescu.

Eu am sosit simbată, senatorul PDSR Vasile Văcaru a sosit luni, cu avionul prezidențial. Ion Iliescu a început cu o agendă încărcată, interviuri, reușind să ajungă și la Biserica Ortodoxă din Paris (N.R. v. pag. 4), a fost primit de președintele Adunării Naționale, de primarul Parisului J. Chirac, de președintele Franței și de șeful guvernului francez.

Nu pot relata decât întîlnirile la care am fost și eu prezent. La Hôtel Crillon, președintele UEO a oferit un dejun somptuos în cinstea României și Sloveniei, ai căror președinți erau prezenți. În Adunarea UEO a citit un discurs de politică externă și a răspuns la întrebări. Nu era foarte dificil, întrebările erau tip: problema fostei Iugoslavii, a Basarabiei, relațiile cu ungurii, problema monarhiei, drepturile omului. Cele câteva probleme care încărcă dosarul României sunt standardizate.

La dineul-dezbatere oferit de Institutul Francez pentru Relații Internaționale, cu peste 60 de invitați, întrebările erau aceleași, dar i s-a cerut să facă un istoric a ceea ce s-a întîmplat în România în acești ultimi 5 ani. A început prin a vorbi de trecutul personal, fără să pomenească de UTC, de CC PCR: a fost la Strasbourg cu o delegație studențească și a avut o atitudine democratică, a fost în Coreea de Nord și a comentat la negativ ce-a văzut acolo, de la niște comentarii critice la adresa lui Ceaușescu i s-a tras lanțul de persecuții. Însira episoadele Timișoara, Iași, Comitetul Apelor, Editura Tehnica, cum am însira noi pușcăriile prin care am trecut. Rezulta că, în epoca lui Ceaușescu, a existat într-adevăr cineva care s-a opus și acela

este actualul președinte al României. A relatat momentul revoluției și s-a referit mult la toamna lui 1992 și formarea noului guvern. A explicat că a propus opoziției să intre într-un guvern de uniune națională dar, fiindcă situația era foarte grea, opoziția s-a eschivat. Atunci s-au sacrificat ei și ce s-a întîmplat de atunci a fost descris în roz.

Uzanțele diplomatice îmi interziceau să-l contrazic. Am intervenit însă la invitația unuia dintre interlocutorii francezi, începînd cu o rectificare: nu toate partidele au apărut după evenimentele din decembrie 1989. Fac parte dintr-un partid care e vechi de un secol și jumătate, a luptat împotriva comunismului aproape 50 de ani, șefii lui murind cu miile în închisoare, eu însuși am stat 17 ani în pușcărie și, fie-mi iertat domnule președinte, este ceva mai mult decît suferințele pe care le-ați îndurat dumneavoastră. Cît privește episodul 1992, e adevărat am fost invitați de președintele Iliescu la guvernare și opoziția a fost de acord, cu o singură condiție: aceea de a nu fi incluse în guvern și partidele extremiste. Or, condiția noastră n-a fost acceptată. Cît despre sacrificiul asumat în toamna lui '92, de patru ori s-au înaintat moțiuni de cenzură și nu v-ați lăsat duși. Cel puțin 20 dintre participanții m-au oprit într-o mini conferință de presă ca să le dau amănunte, ceea ce înseamnă că teoria dlui Iliescu n-a prins.

Deteriorarea climatului social. Orientarea electoratului.

Și bruma de pîrghii administrative care mai erau în mîna opoziției este supusă unei ofensive concertate pentru ca întreaga putere locală să fie în mîna PDSR-ului. La 10 primari destituiți mai apare și cîte un primar din partidul aflat la putere, înlăturat de ochii lumii.

Alegerile din primăvara lui 1992 au avut loc înainte de ruperea FSN-ului și de formarea PDSR-

pag. 2

"RESTAURAȚIA DE CATIFEA"

Presa a fost foarte discretă cu prezența în Franța a președintelui Iliescu. Nici un interviu pe canalele naționale de televiziune, doar unul transmis prin cablu, în care președintele a avut ocazia unei gafe de zile mari. Întrebat care este primul investitor în România a răspuns: "vai, Germania". Ca și cînd regretul curtenitor că nu e Franța trebuia neapărat să se transforme în grosolanie față de un interlocutor absent...

Cît despre presă, un articol publicat în "Le Monde" și un scurt interviu în "Le Figaro". Primul este semnat de Christophe Chatelot, intitulat "Incertitudinile democrației românești", cu subtitlul "Președintele Iliescu, prezent la Paris la adunarea generală UEO din 28 în 30

noiembrie, este obligat să se sprijine pe formațiile extremiste pentru a se menține în capul Statului; dar opoziția, divizată, nu pare în măsură să-i amenințe poziția". Iată câteva fragmente:

"... Spre deosebire de celelalte țări europene din fostul bloc sovietic, România încă n-a cunoscut alternanța politică, puterea sprijinindu-se pe formațiile naționaliste, chiar extremiste, pe care celelalte țări au reușit să le marginalizeze. Aici, mai mult decît în oricare din aceste state, figurile fostului regim au apărut la suprafață ocupînd posturile cheie. La 5 ani de la tumultoasa sa revoluție, va asista

pag. 5

□ 2 ani de guvernare Văcăroiu, sărbătorii cu fast. Actualul executiv a excelat în clientelism politic, căpătâială, abuzuri administrative, revenirea în forță a figurilor compromise în vechiul regim, într-un cuvânt, reconstituirea caracatizei de partid. Șomajul a crescut în condițiile în care privatizarea vegetează, România este țara din Europa Centrala cu cele mai puține investiții străine, blocajul financiar a atins cca 4000 miliarde lei, cultura a reintrat pe mîna politrucilor de ieri, corupția se lățește nepedepsită, se multiplică verigile birocratice paralizare și sinecurele pentru prieteni și rîșe, apatia politică s-a reinstalat, în vreme ce viciile căpeteniilor în județe mobilizează organele de pază, poliția, pompierii, sanitarii etc

Cum 30% din PIB este deja produs de sectorul particular și baza electorală a PDSR e în primejdie, fideliile sunt parașutați în grabă în administrație și pîrghiile economice și sunt inventate organisme care să dubleze guvernul: s-au creat Forumul Agricultorilor, sau Departamentul pentru Strategia Restructurării și Privatizării Societăților Comerciale, structură paralelă cu Agenția Națională pentru privatizare. Într-adevăr, singura performanță a actualului guvern este că se mai află încă la putere. Deși "nu a fost lăsat să lucreze", crede Vasile Văcaru, pradă fiind "campaniilor propagandistice instrumentate cu ajutorul presei asevruite". Ce-ar fi fost dacă luca liniștit!... O realizare cu care se poate mîndri e strecurarea în structurile europene. Dar nu prin merite personale, ci prin geopolitică...

□ Hotărîre de guvern, 746/7.10.1994. Se dispune trecerea palatelor administrative din municipiile reședință de județ în administrarea prefecturilor. Semnătura: Nicolae Văcăroiu, inspirator: Octavian Cosmărcă, mai marele perfecților. E vorba de clădirile în care au funcționat sediile PCR, care prin legea 69 privind Administrația locală reveneau Consiliilor locale. Pe scurt, clădirile PCR au fost trecute în posesia PDSR (99% din perfecți fac parte din acest partid).

DOI ANIDE GUVERNARE

LAVINTU M. DRAGHICI
(Danemarca)

motiv de dihonie este acela că partidele din CDR sunt de diverse dimensiuni. Cele mici ar dori să ne unim într-un suprapartid, dar partide de tradiție, ca PNȚCD, nu pot accepta abandonarea trecutului și a capitalului lor moral și dizolvarea într-o nouă formație. În fine, liberalii sunt alți prilej de neînțelegere. Și ei au o tradiție ca a noastră. În țară sunt mulți liberali și vor să fie în Convenție. Problema începe cînd vrei să afli cărei ramuri liberale aparțin. Sunt deja 5 partide liberale și faptul că partidul liberal din Convenție poate absorbi celelalte formații liberale dă naștere la băutăli epice. Alți prilej de discuții interminabile sunt listele electorale, care trebuie alcătuite după niște criterii, de pildă după ponderea partidelor. Dar nu trebuie să ne speriem. Sunt absolut convins că, în perspectiva unei băutăli electorale iminente, toți vor găsi bruma de patriotism să treacă peste disensiuni. Este elementar, nu putem spera să cîștigăm fără o unitate temporară a opoziției.

De ce s-a amînat Convenția Națională a Convenției Democratice?

Cînd Emil Constantinescu a anunțat-o nu se consultase cu toate forțele din Convenție. Oricum, după părerea mea, acest proiect nu era posibil. Convenția nu e un partid, în cadrul căruia poți să stabilești o normă de reprezentare și o distribuție de sarcini. Este o alianță, o înțelegere, fără statut juridic. Nu putea fi vorba deci decît de un miting și, în ziua prevăzută, 25 noiembrie, a avut loc un miting al Alianței Civice la care am participat toți, inclusiv Corneliu Coposu.

Ce a fost în decembrie 1989 ?

A fost de toate. A fost și revoluție și lovitură de stat și, după 23 decembrie 1989, a fost o mascaradă, un simulacru care să dea celor care puseseră mîna pe putere aura că au luptat și au învins cu greu. La început a fost un complot. Tot aparatul lui Ceaușescu își pierduse încrederea în el, iar de la Moscova începuse cutremurul. Comunismul se clătina. Și-au cautat o poartă de ieșire. A fost complot pentru că, dacă armata, securitatea, poliția voia să-l apere pe Ceaușescu, nu ar fi fost așa de ușor de înlăturat. Dar oamenii din jurul lui Ceaușescu l-au abandonat, l-au trădat. A fost și o stare de spirit care i-a împins pe oameni să iasă în stradă. Sigur că cei care au ieșit în stradă exasperați au făcut revoluție.

Reprezentanța PNȚCD în Franța?

Parcă este un blestem, unde e o colonie românească e și neînțelegere. Punctul de vedere al partidului nostru este ca toți sprijinitorii lui să lucreze în deplină înțelegere. La Paris situația este următoarea. Noi am dat încă de mult timp dlui Alexandru Herlea delegație ca să reprezinte interesele noastre pe lângă autoritățile franceze și diaspora română de aici. Reprezentantul nostru, așa am procedat în toate țările, este o persoană fizică, fiindcă nu putem avea organizații peste hotare. Mai există o asociație, ADER, care luptă pentru democrație în România și, atîta vreme, cît președintele ei era una și aceeași persoană cu reprezentantul nostru, dl. Herlea, se ocupa în subsidiar și de interesele partidului nostru. După schimbarea președintelui ADER-ului, ea a rămas o asociație de sprijin, nu de reprezentare. De altfel, fiind înființată după legile franceze, ea nu putea fi o filială PNȚCD, de aceea, la inițiativa dlui Ioanițoiu, s-a organizat și o filială a partidului. Atîta vreme cît aceste formații lucrează în armonie și servesc cauza țării și a partidului prin aceasta, și-și limitează activitatea la zonele pe care le-am menționat, le acordăm toată simpatia și încrederea noastră.

ului. La apariția acestuia din urmă, cea mai mare parte a primarilor din partidul lui Petre Roman a trecut la partidul care-l susținea pe Ion Iliescu. Cei care au mai rămas sau primarii Convenției sunt eliminați cu diferite prețexțe. Cei doi primari PNȚCD din București au fost amîndoi destituiți și cel puțin cazul unuia, dl. Tutunaru, arestat de pe stradă, este absolut imaginar.

În fiecare duminică există alegeri de primari în țară, care se mai și repetă pentru că lumea nu vine la vot. Dar absenteismul la alegerile comunale nu trebuie să îngrijoreze în perspectiva alegerilor legislative și prezidențiale, mai ales că sondajele nu dau un procent alarmant de abțineri. La alegerile locale, oamenii nu votează pe partide și au înțeles că alegerea unui primar al opoziției, blocat de lipsa bugetului și de autorități, n-are puterea de a schimba mare lucru. Abținerea la alegerile locale este un protest, semnul neîncrederii în administrație. Situația economică și morală din țară îi face pe alegători să înțeleagă că n-au dreptul să se plîngă pentru că ei au votat actuala putere și că, dacă vor o schimbare, ea trebuie pornită de sus.

Viața socială a României are două dominante: sărăcia și corupția. E adevărat că inflația și rata de schimb au fost stabilizate anul acesta, dar față de 1989 pensiile au crescut de 30 de ori, salariile de 40 pînă la 50 de ori iar perjurile de peste 100 de ori și există categorii de bunuri la care prețul a crescut chiar de 1000 de ori. Ceea ce oglindește deteriorarea nivelului de trai chiar în raport cu momentul izbucnirii evenimentelor din decembrie. La început, lumea a fost șocată de dezvăluirile cazurilor de corupție în presă, dar la ora actuală corupția a devenit o banalitate. Parcă au dispărut oamenii cinstiți.

Tot mai mulți sînt cei care spun că era mai bine pe vremea lui Ceaușescu. Ceea ce este foarte grav, pentru că nu se mai fac diferențe de principiu. Valorile pentru care am luptat - libertate, democrație, economie de piață au fost compromise de 5 ani încoace. De aceea, în perspectiva alegerilor parlamentare și prezidențiale - care nu cred că vor avea loc anticipat - opoziția trebuie să părăsească vechile slogane. Discursul nostru trebuie să formuleze soluții care să răspundă nemulțumirilor generale.

Constituțional, Ion Iliescu, care a fost de două ori președinte, nu mai are dreptul să candideze, dar el spune că prima dată, în mai 1990, n-a fost ales după noua Constituție. Era pe stil vechi...

Coaliția guvernamentală

Înglobarea PUNR-ului și, în curînd, a PRM-ului în guvern clarifică responsabilitățile. Ei oricum erau acoliții guvernului, dar lăsau impresia opiniei publice că n-au nici o răspundere în sărăcia și corupția generalizate. În PSM, există două curente: al lui Adrian Păunescu care dorește să participe la guvernare și cel al lui T.Mohora, care-și dă seama că nu e în avantajul lor.

Disensiunile din Convenția Democrată

Convenția este o alianță de partide și organizații civice. Cît timp a existat presiunea unei campanii electorale, a unei lupte imediate, contradicțiile din CDR n-au fost atît de evidente. În momentul în care s-a intrat într-o oarecare destindere, au apărut contradicțiile. Sînt cîteva motive de discordie. Unul este candidatul la președinție. Pentru PNȚCD-ul e este profesorul Emil Constantinescu pentru că, în ciuda altor veleități șoptite, nu există altul mai bun. Un alt

Pe scurt, clădirile PCR au fost trecute în posesia PDSR (99% din prefecti fac parte din acest partid).

□ În 15 noiembrie, PL'93 lansa proiectul de fuziune între PNL-CD, PNL, PAC și PL'93. Peste două zile, în 17 noiembrie, Comitetul executiv al Convenției a luat în discuție cererea de aderare a PNL. Cum Dinu Patriciu afirma că e de acord cu primirea acestei formații doar în cadrul unei fuziuni, i s-a propus lui Nicolae Manolescu, și acesta a acceptat, ca votul să se refere la Alianța Civic-Liberală, cerere respinsă, prin exercitarea dreptului de veto, de... PL'93. Emil Constantinescu, care a dat o conferință de presă a doua zi, a declarat că "CDR nu va tolera ca acțiunile sale să fie blocate prin acțiunea unui partid. Credem ca PL'93 își va revizui părerea, altfel Protocolul prevede mijloace ca linia politică CDR să fie aplicată." Cererea PNL va fi reanalizată într-o viitoare ședință a Comitetului executiv al Convenției.

□ Corneliu Coposu, simbolul moral al opoziției în ansamblul ei, cum l-a numit E. Constantinescu, s-a reîntors în țară după câteva luni de spitalizare în Germania, în 18 noiembrie, înfăpșinat la aeroport de președintele CDR Emil Constantinescu, parlamentari, ziariști, simpatizanți ai opoziției. O mare mulțime a așteptat aterizarea avionului care avea trei ore întârziere. "Vă îmbrățișez pe toți cu drag. Mă întorc acasă după o absență îndelungată, cu dorința de a pune umărul pentru instaurarea democrației și pentru dărâmarea Guvernului!", a spus Corneliu Coposu. Reacțiile stîrnite de revenirea în țară a liderului țărănist măsoară enorma sa popularitate, răsplătă a intransigenței, lucidității politice, altruismului, austerității. De altfel, prezența sa a impus Convenției, vlaguită de atîtea ciondăneli meschine, o notă de combativitate.

□ Dar inerțiile altor disensiuni nu dispar cu ușurință. *România liberă* a organizat o masa rotundă cu liderii din Convenției și Petre Roman (discuțiile au fost publicate în numerele din 24 și 25 noiembrie).

Pentru Corneliu Coposu, este prematură dezbinarea ideologică în cadrul Convenției. Dovada cea mai limpede este că PUNR, un partid fără ideologie, cu o singură lozincă, "afară cu ungurii", are 10 deputați. Convenția trebuie să rămînă un forum, dar formațiile componente sa renunțe la interese subiective în favoarea consolidării unității. "Nu există animozități care să nu poată fi depășite".

Ana Blandiana a amintit propunerile Alianței Civice: organizarea Convenției în provincie, organizarea unei conferințe naționale CDR, convenirea asupra unor criterii valorice din punct de vedere politic, intelectual și moral pentru selectarea candidaților, încă de pe acum.

Pentru Dinu Patriciu (PL'93), care de altfel preconizează candidarea pe liste separate (!), succesul în viitoarele alegeri depinde de restructurarea Convenției. Cele două ipoteze de lucru ar fi: eliminarea formațiilor civice și transformarea Convenției într-o alianță cu un mesaj politic "conservator-liberal", ceea ce presupune ca Partidul Social Democrat Român să iasă din CDR pentru a creea cu PD(FSN) o alianță social-democrată. De altfel este și planul lui Sergiu Cunescu (PSDR) care, în plus, dorește o "mare coaliție de partide", adică CDR + proiectata alianță social-democrată. Nicolae Cerveni (PNL-CD) e și el de acord cu divoțul de formațiile civice, acceptînd argumentele liderului PL'93 - formațiile

ȚARA ÎN CARE COMUNIȘTII AU URMAT COMUNIȘTILOR...

☞ În noiembrie, kilogramul de mere a trecut de 1000 lei. La prețul acesta, cum spunea Matty într-un desen din *România liberă*, Adam n-ar mai fi gustat fructul oprit.

☞ La Novaci, fîntînele au devenit inutilizabile: apa freatică e poluată de substanțe toxice. Mărturie: analizele de laborator. Iar la București, 9 M tone sunt emise anual în atmosferă, în afară de cele aruncate pe sol (noxe industriale, platforme de deșeuri), afirmă Agenția Protecției Mediului. (*România liberă*, 21.X.94)

☞ Grea e meseria de primar. Trebuie să te gîndești la toate. De pildă, tov. Anton Lungu, Staroste PSM al Brăilei, a dat decizia care îngăduie consumul de semințe (comestibile) numai la domiciliul consumatorului. (*România liberă*, 2.XI.94)

☞ Curățenie serioasă și în rețeaua școlară. Prof. Vasiliu, inspector general al județului Galați și membru PDSR, a destituit 46 de directori de școli și licee. Numitor comun: nici unul membru PDSR. "Chirurgul" jură că operația n-a avut conotație politică. (*România liberă*, 9.XI) Doar ecologică.

☞ Autoritățile locale din Botoșani au ținut sub tăcere faptul că la Leagănul de copii nr. 1 sunt 54 de copii bolnavi de SIDA. Adevărul a ieșit din gura unui medic care a sperat o asistență medicală eficientă victimelor.

☞ Parcul circulant al Capitalei, după cum spunea *Europa Liberă* pe 9.XI.94, conținea 230 troleibuze, 475 tramvaie, 875 autobuze, cu o uzură medie, respectiv de 75%, 55%, și 54%. Dintre acestea, 140 troleibuze trebuiau date la fier vechi încă de acum 4 ani și 300 de autobuze s-ar conveni să ia același drum. Ar trebui, dar nu sunt fonduri pentru înlocuirea lor. În schimb, se modernizează generos parcul de automobile scumpe (Mercedes, Opel Vectra, ultimele berline Renault etc) alocate oficialităților. Totul pentru oamenii muncii.

☞ Bucurie pentru vacanța de Reveion. 5 zile (prin ONT) la Predeal - 627 880 lei. Sau (prin

civice să se ocupe de "educația civică, nu de decizii politice", treaba partidelor care se află în parlament. Din păcate, dacă ar fi ca alegerile să fie cîștigate după imaginea parlamentarilor opoziției, slaba speranță!...

"Nu ne putem imagina, socotește Emil Constantinescu, că Alianța Civică, care are mai mulți membri decît PL'93, o să accepte să se ocupe numai de simpoziuane și de lipitul afișelor". Trăgînd concluziile mesei rotunde, Emil Constantinescu, care este favorabil actualei structuri de forum a Convenției, constată că Dinu Patriciu proiectează transformarea acesteia într-o alianță liberalo-țărănistă în care acestora din urmă li se rezervă eticheta ambiguă de "conservatori", cînd tradiția PNȚ este de centru-stînga. Desprinderea formațiilor civice, susținută și de N. Cerveni și de S. Cunescu, va duce la creșterea absenteismului, partidele rămase în alianță nefiind în stare să recupereze acest electorat, fiindcă în doi ani n-au reușit să-și creeze partide puternice(*). Alegătorii nu sunt interesați de doctrine și programe, ci de răspunsuri concrete la dificultățile actuale. Convenția, deci, nu trebuie să facă promisiuni globale, ci orientate spre fiecare

agenție privată) 10 zile în Grecia pentru 615 499 lei. (*Tinerama* 9.XI.94). Noroc că turismul de stat n-a fost privatizat.

☞ Fapt divers la Tg. Mureș relatat de *Expres* din 15.XI.94. Subofițerul de poliție Farkas a prins un individ care încerca să violeze o elevă de liceu. Legitimîndu-l, a descoperit că era un coleg: subofițer de poliție și el. Farkas nu s-a intimidat și i-a reținut actele. Peste o oră, a venit un ofițer SRI care i-a cerut legitimația de serviciu a haimanalei. Farkas, chițibușar, a pretins un proces verbal. Ceea ce tovarășul SRI n-a vrut și s-a adresat col. Dănescu, șeful serviciului cercetări penale al poliției. Acesta a preluat legitimația de la Farkas (fără proces verbal) și l-a sfătuit "să reclame unde-i va plăcea". Morala: Farkas a fost scos din cadrele poliției, își cauta dreptate prin justiție și, între timp, reflectează la democrația originală.

☞ Tribunalul din București a respins din nou înscrierea Ligii Comuniștilor, deși, de curînd, s-au strîns 1000 de delegați care au decis un apropiat congres al partidului, cum anunța în 22 XI.94 *Radio Europa Liberă*. În România e voie să ai mentalitate comunistă, dar nu pe față. În definitiv, lunga dictatură începută în 1945 a plecat tot de la 1000 de comuniști în ilegalitate.

☞ *Figaro Economique* din 22 XI 94 cita previziunile șomajului în Europa Centrală pentru sfîrșitul lui 1994 făcute de Institutul de Studii Comparete din Viena: Polonia 17%, Slovacia 16%, Slovenia 15%, Bulgaria 13%, România 12%, Ungaria 11%, Cehia 4%. În România și Bulgaria 50% din femei sunt fără lucru. Explicații pentru performanțele Cehiei - debușeuri noi în sectorul terțiar, politică activă a guvernului pentru crearea de locuri de muncă, menținerea unui nivel scăzut de salarii, plus 100 000 de cehi care pleaca zilnic la lucru în Austria și Germania.

☞ S-a depășit pragul de 1 miliard de dolari investiții străine în România: 1. Coreea de Sud - 157 milioane D; 2. Germania - 104 mil. D; Franța - 103,7 mil. D; USA - 100 mil. D; Italia - 99,4 mil. D. (*Figaro Economique*, 25 XI 94)

Șerban DEMETRIU

segment social. În loc să imagineze combinații organizatorice, partidele ar trebui să-și cîștige măcar grupurile social-profesionale: social-democrații - muncitorimea, liberalii - noii întreprinzători etc.

În schimb, aceste partide folosesc CDR pentru a-și explica propriile slăbiciuni, reproșîndu-i că nu are doctrină, cînd nu-și limpezesc propriile programe. Cît despre "marea coaliție" cu PD (FSN), însuși P. Roman a respins-o în numele disensiunilor anilor 90-91, rămase în memoria alegătorilor. Iar "cei care au fost în Piața Universității păstrează aceleași resentimente". Cum nu poți pune două mulțimi împreună, cu PD(FSN) nu este posibil decît un pact de neagresiune, o colaborare electorală și de guvernare, acțiuni comune, punctuale, față de putere.

□ *Tinerama* publică o listă cu directorii de întreprinderi din județul Galați care, siliți s-au nu, au semnat adeziuni la PDSR.

(*) PNL-CD - 8%; PL'93 - 4%; PSDR - 1% (sondajul Soros, septembrie 1994)

ILIESCU AR FI TREBUIȚ SĂ GĂSEASCĂ BISERICA FERECATĂ!

În seara zilei în care a aterizat la Paris, 28 noiembrie, Ion Iliescu și-a "găsit timp" să meargă și la Biserica Ortodoxă Română de pe rue Jean de Beauvais. Nu s-a dus la împlinire. Preotul Mihai Constandache a fost avertizat. Când? cu o zi înainte așa cum susține, adică după Liturghia de duminică, 27 noiembrie, în așa fel încât nu mai putea înștiința consiliul parohial și obștea credincioșilor? sau din timp, așa cum se întâmplă cu programul unei vizite într-o țară străină?

Fapt este că preotul Mihai Constandache a anunțat, sub specia consultării, câteva persoane pe care le-a și convocat la fapta de seară pentru primirea oaspetelui și suitei, fiindcă, nu-i așa, nu poți ține la ușă un credincios...

S-a deretecat biserica și, în prezența celor doi preoți, Mihai Constandache și Valentin Brătan, a membrilor biroului Dimitrie Cădere, Vlad Lahovary, Victor Marinescu, Ioan Bologa casierului Nicolae Mioc, s-au deschis ușile lăcașului... Și-au intrat Iliescu, ministrul Meleşcan, purtătorul de cuvânt Chebeleu, ambasadorul Caius Dragomir, Virgil Tănase ș.a.... Părintele Constandache l-a primit ca Mircea cel Bătrîn: "cînd suntem încă pe pace, eu îți zic bine-ai venit"... Citatul s-a oprit aici. Oaspeții s-au minunat și s-au despărțit în două cete. Iliescu, însoțit de ministrul de externe, de ambasadorul Caius Dragomir, de membrii biroului și de preoți au urcat în salonul de sus, unde s-a ciocnit șampanie iar parohul i-a "ținut piept" președintelui... Virgil Tănase, ambasadorul la UNESCO, Dan Hăulica, purtătorul de cuvânt al președinției au rămas în Sala Cuza. Unul din oaspeți ar fi spus, crezîndu-se perspicace, "s-a reușit dezbinarea exilului"!

Dar dacă s-a reușit limpezirea lui?

Chiar dacă s-ar fi primit telefon de la ambasada duminică și n-ar fi fost vreme de sfat cu credincioșii, Mihai Constandache ca preot al comunității românești din Paris știa bine care este opinia zdrobitoarei majorități. De altfel dînsul este președintele Asociației practicii cultului ortodox român în Franța, ale cărei hotărîri se iau prin vot, cu acordul consiliului parohial și al consiliului eparhial. Deci primirea președintelui Iliescu s-a făcut fără ca parohul bisericii să fi avut asentimentul celor două consilii și este, prin acest abuz, decăzut din funcția sa legală.

"N-AM NIMIC DE DECLARAT"....

Manifestația din 29 noiembrie împotriva lui Ion Iliescu a fost aprobată de prefectura de poliție, dar tocmai în Place Bosquet, la peste 300 de metri de locul tradițional al protestelor, și el aflat într-un unghi deloc sufocant pentru locatarii ambasadei române de pe rue de l'Exposition. Așa că mîna de oameni care n-a uitat nici morții din decembrie '89, nici schilodiții din iunie 1990, s-au adunat tot în locul știut de decenii, colțul dintre bulevardele Rapp și Bourdonnais. Zona a fost încercuită de autobuze, de forfota poliștilor care legitimau pe oricine. Desfășurarea de forțe o fi fost pretinsă de oaspetele autorităților franceze sau acestea din urmă știu, mai bine decît lasă să înțeleagă aparențele diplomatice, cît este de iubit președintele Iliescu mai ales în mediile vechilor și

Nu putea împiedica un "credincios" să intre în biserică? Foarte bine. Îi putea indica orarul oficial al slujbelor. Ar fi venit Iliescu să înfrunte masa ostilă a enoriașilor? Luni, 29 noiembrie, demineța i s-a spus părintelui Constandache să-și repare ezitarea, să sune la ambasada și să contramandeze vizita. N-a făcut-o. Nu s-ar fi convenit ca suita de 30 de persoane cu Iliescu în frunte să găsească biserica ferecată? Așa cum de altfel stă lăcașul sfînt în fiecare seară? Nu. Lui Iliescu i s-au deschis special porțile bisericii. Venise cu televiziunea. I s-a cerut să nu filmeze... Naivitate. Iliescu venise tocmai ca să se știe în țară că a fost primit la Biserica Ortodoxă din Paris. Nu venise să-și spovedească sufletul încărcat de morții din decembrie '89 și de mineriadă, ci să-și anexeze diaspora din Paris prin simbolul care este Biserica din rue Jean de Beauvais.

Vineri, 2 decembrie, Pr. Constandache a convocat consiliile parohial și eparhial. S-a decis formularea unui comunicat. Nu l-am primit și nici n-a fost, cum s-a hotărît, distribuit credincioșilor. Duminică, 4 decembrie, după Sf. Liturghie, părintele Mihai Constandache s-a explicat, insinuînd că autoritățile franceze i-ar fi impus să-l primească pe Ion Iliescu. Fals. Autoritățile franceze nu constrîng nici o asociație la o activitate, oricare ar fi ea. Și, de altfel, vizita la biserica română a fost "privată", nu se afla pe lista obiectivelor protocolare.

Reacțiile credincioșilor au fost ostile tuturor motivațiilor, chiar mărturie că preotul Constandache s-ar fi purtat în vorbe vitejește. Odată ce i-a deschis confidențial lui Iliescu Biserica, vorbele, oricît de ferme, nu anulează capcana în care a intrat și dihonnia semănată în comunitate.

Din păcate, procesele, "neutralitatea" politică afișată, ultimele alegeri la Biserica Ortodoxă (v. Lupta nr. 223 din 22 aprilie 1994) sunt tot așteptate episoade neliniștitoare... din care nu se poate ieși decît prin convocarea unei Adunări generale, în care să se măsoare distanța între fapte și principii.

Fie ca acest timp al așteptării nașterii Domnului să aducă limpezirea, întemeierea întru Adevăr și comunitatea ortodoxă din Paris să-și afle liniștea în jurul unui păstor dăruit cu har.

A.C.

receților exilați?

Fiindcă nu era chip de înțelegere între ordinea publică și întemeiatele argumente ale celor care aleseseră strada în locul saloanelor ambasadei, unde alți români din diasporă beau șampanie cu președintele, 12 din cei prezenți, printre care nume emblematice, au preferat să se lase arestați decît să plece acasă. E vorba de Paul Goma, Ana-Maria Goma, Remus Radina, Cicerone Ioanițoiu, Radu Negrescu-Șuțu, Gheorghe Părjol, Nicolae Lupan, Radu Creangă, Cornelia Gheghe Kerouredan, Mircea Șolderea, Gheorghe Olt și un francez, Guy Du Rivau.

Cele două ore petrecute la comisariat n-au fost pierdute. Paul Goma a dat autografe pe scrisoarea deschisă adresată lui Iliescu (publicată în "Românul liber"), Gheorghe Părjol a distribuit fotografia Regelui Mihai, în fine, poliștii, de altfel vizibil sfînjeniți, au fost informați pe larg...

PARINTE,

prezența intrarea abuzivă a președintelui comunist, cu miniștrii și tovarășii săi în Biserica noastră, ca pe un incident inocent. Însă Dvstră ați cunoscut încă de simbăt anunțarea acestei vizite și ați ținut-o secretă neinformînd pe credincioșii duminică, după slujbă

Însuși "șeful protocolului" dlui Iliescu s-a lăudat în timpul agapei de luni seara din salonul Bisericii că importanța vizitei este "dezbinarea Bisericii de la Paris" provocată de apropierea dinre Biserică și președinte

Compromiterea Bisericii și a exilului prin aceasta, aici și în România, este enormă.

Acest act este capătul unei lungi acțiuni de subversiune pro-comunistă pentru captarea Bisericii și sfîrșimarea solidarității exilului.

Ați nesocotit Statutul și Regulamentul Asociației noastre pentru practica cultului ortodox, introducînd un mod autoritar de conducere și cu punerea noastră permanentă în fața actelor împlinite.

Ați introdus în 1990 un grup de comuniști în Asociație, fără avizul Consiliului său, i-ați impus pe lista de candidați și recomandat în mod secret pentru alegerea lor.

I-ați promovat în ianuarie 1994 în Comitetul de organizare a "Săptămîinii românești" și apoi pe listele de candidați la alegerile din martie 1994 și, înșfîrșit, i-ați impus fără votare ca Birou al Consiliului Asociației.

Acum demascarea s-a făcut prin greșeala lui Iliescu care a crezut că fructul e copt, că-l poate culege fără rușine, intrînd victorios în Biserica exilului.

S-a înșelat!

Părinte, este cazul să plecați.

Într-o Adunare generală, conform Regulamentului, vom judeca această situație și vom decide, liberi, asupra viitorului.

Dr. G. CULICA

fost episcop al Asociației pentru practica cultului ortodox român în Franța Paris, 4 decembrie 1994

(acest text a fost citit în fața credincioșilor, ca răspuns la explicațiile Pr. Constandache)

În Libération a apărut următoarea notă:

"Nimic nu punea în primejdie ordinea publică, ieri, pe rue de l'Exposition, unde se află adăpostul ambasadei române. Doar vreo 40 de persoane - o, nu instigatori, români de origine, cu Declarația Drepturilor Omului în buzunar, veniseră să spună președintelui Iliescu, în vizită la Paris, că sunt în dezacord cu politica lui. Forțele de ordine le-au sugerat să se depărteze cu 200 de m. Ca 40 de oameni să se facă auziți e nevoie de resurse vocale. La 200 de metri... Refuz politic. În cele din urmă, 12 persoane au fost reținute 2 ore într-un comisariat din Montparnasse. Pentru ca scena să aibă mai multă semnificație, a fost înhățat și drapelul francez...

L-am rugat pe Paul Goma să comenteze împlinirea. Părea tentat să gloseze pe dezertarea morală tradusă în minusculul grup de protestatari. A preferat formula: "N-am nimic de declarat".

"RESTAURAȚIA DE CATIFEA"

pag. 1

oare România la o restaurare de catifea, cum susține opoziția?

Diagnosticul pare simplist, chiar dacă e adevărat ca, de la confortabila alegere, în 1992, a lui Ion Iliescu și a formației sale - PDSR, puterea dă impresia că nu se angajează în reforme decât împotriva propriei voințe. Și totuși, derapajele neliniștitoare, care pun în discuție drepturi fundamentale, se multiplică în ultimul timp." Autorul dă de exemplu amendamentele care prevăd pedepse pentru defăimarea țării sau interzicerea arborării steagurilor străine, "zeci de suspendări administrative ale primarilor", proiectele de lege privitoare la controlul sindicatelor sau al organizațiilor non-guvernamentale, retrase în extremis la presiunea organismelor internaționale.

"Aceste abateri de la democrație se explică prin relația ambiguă dintre PDSR și aliații săi extremiști - PUNR, PMR, fără sprijinul cărora guvernul n-ar avea majoritate parlamentară... Toate aceste semne de primejdie traduc un spor de rigiditate al puterii dar nu reușesc să trezească opoziția, atât de slabă datorită permanentelor lupte inestine, încât unii lideri se îndoiesc public de capacitatea de a câștiga următoarele alegeri. Pentru a reprezenta o alternativă credibilă, ea trebuie să depășească cele trei fixații ale sale, considerate niște false probleme de marea majoritate a românilor

În primul rând discursul asupra revenirii neo-comunismului, când fiecare tabără are lotul ei de foști secretari PCR și când țara număra în 1989 4 milioane de membri de partid.

În al doilea rând campania sa în favoarea restaurării monarhiei, când doar o infimă parte a populației este regalistă. În al treilea rând discursul ei asupra "revoluției confiscate" ...

Autorul consideră că totuși există o evoluție - constituția, "puternic influențată de modelul francez", dispariția cenzurii presei, existența partidelor politice, absența prizonierilor politici.

"Or, din democratizarea țării, opoziția a observat mai ales sondajele care, ca și înainte de alegerile din 1992, îi sunt favorabile. În schimb, președintele Iliescu și partidul său și-au înmulțit prezența în provincie, bat satele și uzinele, de unde și pescuiesc electoratul. Când se va declanșa campania electorală, mașina puterii - în cap cu televiziunea publică - se va arăta de o eficacitate de venus".

"Le Figaro" n-a publicat decât un scurt interviu, pe 1 decembrie. Întrebat despre intrarea în guvern a PUNR, un partid "ultra-naționalist", Iliescu contestă: "nu cred că este corect să fie calificați naționaliști. Cei intrați în guvern sunt moderați, au fost aleși

Joi, 24 noiembrie a.c. episodul Memorialului durerii", intitulat "Personalitățile securității criminale din anii 1960" a fost bruiat în județele Buzău, Prahova, Ialomița

Colțul reacționarului

CONFERINȚA PREȘEDINTELUI

Ea a avut loc în sala Trianon al Palacului ultra-capitalist Royal Monceau. Primul act: prezentarea domnului Iliescu de către delegatul organizatorilor. Un curriculum vitae scurt și prea concis. Conferențiarul ar fi fost catapultat de la direcția unei întreprinderi ca se ocupa cu tipărirea și difuzarea lucrărilor tehnice - după căderea zidului de la Berlin și a lui Ceaușescu - în fruntea Statului. Direct de la editură la cea mai înaltă magistratură.

Actul 2 : Președintele celei de a doua republici române (întia a fost cea de la Ploiești amintită de Caragiale în Conu Leonida față cu reacțiunea) se instalează la estradă și citește. Un text preparat de alții într-o franceză corectă. A lui are un defect: confundă sexele cuvintelor. Un asemenea exercițiu, citirea unui text scris de altul, nu e lipsit de riscuri. Prea preocupat să pronunțe corect, președintele nu reușește să dea frazelor inflexiunile necesare pentru captarea atenției ascultătorilor. Cuvintele curg unul după altul ca dintr-un robinet cu apă caldă, pe un registru egal, de o sonoritate fără relief, monocorde și monotone. După primele cinci minute, primele simptome de plictiseală. În spatele meu un cuplu discută în șoaptă despre treburi domestice. După zece minute nimeni nu mai ascultă. În afară de mine care trebuie să fac o dare de seamă. Subiectul expunerii președintelui este România și Europa. Președintele acceptă nu una ci toate Europele. Aceea construită în jurul unui nucleu puternic, al Franței și Germaniei, de pildă, aceea concepută cu mai multe viteze, cea concepută pe baze regionale și așa mai departe. Ce om împăciuitor! Nu contrariaza pe nimeni și se declară fără rezerve dispus să intre în Pactul Atlantic. Rămas vigilent pentru a nu pierde nimic din spusele Președintelui, am aflat că pe plan politic România a făcut pași decisivi spre democrație, că partidele politice se înmulțesc (N.R. : adevărat, deoarece numai ex-comuniștii dispun acum de 7 partide), că libertatea de opinie și de presă este pe deplin respectată, că, pe plan politic, România merită să fie primită în marea familie a Uniunii Europene. Dificultatea ei este de ordin economic. Pentru ca nuntă să poată fi

celebrată, țara noastră trebuie să ajungă la un nivel comparabil cu cel al celorlalți parteneri. Mireasa, adică Europa, trebuie să aducă o zestre copioasă. Am început să înțeleg: Iliescu a venit la Paris în peșit.

Actul ultim : Acestea fiind spuse, robinetul cu apă caldă încetă să curgă. Iliescu se reazează la masa prezidențială. Ar trebui să vie întrebările, pentru că titlul reuniunii este "conferință de presă". Ele vin, dar nu solicitate, ci prefabricate. Fără ca nimeni să nu ridice mîna, cuvîntul se dă celor pre-selecționați. Primul este istoricul și ziaristul ungar Feytö. Pune problema relațiilor româno-maghiare. Cu surîsul lui afabil, Iliescu îl asigură pe d-nul Feytö că i-a citit lucrările și că-l admiră. Îl asigură că relațiile dintre România și Ungaria sunt mai bune decât se crede și cei ce încearcă să le tulbure nu vor reuși să o facă. Vorbind liber, tonul și felul de a se exprima al lui Iliescu se schimbă. Punctează cu brațul drept dus de la cap la masă, ca un șef de orchestră, frazele pe care le pronunță. Acest gest l-am mai văzut. Unde? Deodată îmi amintesc : era al lui Nicolae Ceaușescu cînd își pronunța discursurile. Ascult din nou. De data aceasta vorbește Maurice Duverger și îi propune ca în timp ce România va năzui să ajungă la nivelul țărilor occidentale, ar trebui să se dea prioritate factorului politic. Iarși Președintele este de acord. Este de asemenea de acord cu ceea ce declară dl Stoleru și chiar cu cele spuse de un francțireur, care, fără să fi cerut cuvîntul, îi vorbește din celălalt colț al sălii fără microfون. N-am auzit ce spune. Nu știu dacă dl. Iliescu l-a auzit. În orice caz s-a declara pe deplin de-acord cu el. După o eclipsă de atenție din partea mea, l-am auzit exprimîndu-și punctul de vedere asupra problemei bosniace. Fără îndoială, dl. Iliescu este pro-sîrb. Bosniacii sunt sîrbi, declară el, și brațul drept taie aerul din ce în ce mai energic. Deci conflictul între ei și sîrbi este fără rost, lasă să se înțeleagă dl. Președinte.

De-odată, vecinul și prietenul meu, dl Schapira, se apleacă spre mine și îmi șoptește: "On est fait come de rats". Ridic ochii. Văd camera de înregistrare a televiziunii române oprită îndelung asupra noastră. Suntem singuri, așezați unul lîngă altul într-un rînd gol din stînga sălii. Adevărat, îi răspund. Suntem prinși în flagrat delict: "Domnia ta în compania unui reacționar, eu în compania unui mare fracmason". Ne umflă rîsul pe amîndoi. Putem să-i dăm drumul fără jenă. Conferința s-a terminat.

Gheorghe BARBUL

pentru competențele lor"...! Privatizarea ? Răspunsul e viclean. În România există actualmente 500.000 întreprinderi private, ceea nu înseamnă privatizare. Dacă ea lîncezește este fiindcă "nu există capital", deși "România este o poartă a europenilor spre Orientul Apropiat." Cît despre ultima întrebare,

referitoare la războiul din Bosnia și suspiciunea că președintele României este "pro-sîrb". Iliescu răspunde: "Nu-i adevărat: România este mai ales pro-română.... Suntem pentru o soluție pașnică a conflictului (?!), care este în avantajul acestui popor eroic" (e vorba de sîrbi).

ÎN TRE LEGISLATORI ȘI ZIARIȘTI

În 25 noiembrie, Adunarea Națională Franceză a găzduit pentru o zi, colocviul intitulat *"Jurnalism și democrație în Europa centrală și Orientală - ce rol poate juca Franța?"* Pornind de la ideea că parlamentul și presa reprezintă cei doi stâlpi ai democrației, deputații francezi, mai precis președintele grupului de prietenie Franța - Rusia, Michel André și președintele grupului de prietenie Franța-România, Christian Kert au organizat, sub înalt patronaj al lui Philippe Séguin, o zi de lucru, structurată în 4 mese rotunde, la care au participat 32 de parlamentari și jurnaliști din Bulgaria, Cehia, Polonia, România, Rusia, Slovacia, Ucraina și Ungaria, parlamentari francezi care au și prezidat mesele rotunde, responsabili francezi de posturi de radio, canale de televiziune, grupuri de presă sau de centre de formare a jurnaliștilor implicați în colaborarea cu țările din Europa Centrală și Orientală.

Delegația română s-a distins printr-o originalitate. La capitolul parlamentari, în afara lui Petre Roman, figura un membru al executivului, Dan Frunteală, noul ministru de stat aflat la cîrma Departamentului Informațiilor guvernului. Excepție absolută în această întîlnire între legislatori și ziariști. Din delegația ziariștilor făceau parte Ion Cristoiu, directorul publicației *"Evenimentul Zilei"*, Rodica Palade, redactor șef al revistei *"22"*, Horia Alexandrescu, redactor șef la *"Cronica Română"* și Valentin Păunescu, redactor șef la *"Curierul românesc"*.

Nicole Catala, vice-președinta Adunării Naționale - care, de altfel, a vizitat România de curînd, cu ocazia colocviului asupra minorităților - a explicat în cuvîntul de deschidere de ce parlamentarii francezi au avut inițiativa acestui dialog: ei sunt interesați de un plus de democrație și de stat de drept în aceasta parte a Europei, vor să împărtășească omologilor din Europa Centrală și Orientală experiența legislativă a Franței în domeniul presei și audio-vizualului, în fine, colocviul ar prilejui o reflecție în comun asupra ceea ce s-a făcut și mai ales asupra proiectelor posibile de colaborare cu Franța și Consiliul European.

Dimineața a fost consacrată cadrului juridic, instituțional și dificultăților financiare cu care se confruntă colegii din Est. Nicole Catala făcuse deja o trecere în revistă a legislației franceze, deci oaspeții puteau situa realitatea juridică din țările lor în funcție de niște repere. S-a constatat astfel că în majoritatea zdrobitoare a țărilor din Europa Centrală și Orientală legislația e absentă și obstacolele economice foarte prezente.

Petre Roman a vorbit de radiourile și posturile de televiziune din provincie, de incontestabila libertate a presei, a amintit în treacăt că televiziunea de stat *"este poate prea influențată de putere"*. Sigur, e nevoie de voință politică pentru un cadru juridic, dar a deplorat, din toate, absența unei legi împotriva defăimării. Despre amendamentele la Codul Penal nimic. Le-a amintit Ion Cristoiu. *"Acum în România există preocuparea de a limita libertatea de expresie, la parlament se votează*

amendamente la Codul penal care condamnă sever la închisoare jurnaliștii sub acuzația de calomnie. E o aberație, pentru că e greu să stabilești dacă un pamflet este sau nu o calomnie. Dar și jurnaliștii sunt responsabili fiindcă s-au opus unei posibile legi a presei, speriați că li se va limita libertatea de expresie, dar o lege a presei poate stipula și datoria și drepturile ziaristului. Astăzi, în schimb, avem amendamente la Codul Penal, jurnaliștii riscînd procese mai ales privind ofensarea autorității de stat, deci riscă trei ani de închisoare dacă spun că guvernul nu merge bine. Ar trebui să ajungem a avea un cadru legislativ, care să reglementeze limitele puterii și cele ale jurnaliștilor."

Din păcate, între un bun vorbitor de franceză care nu spune nimic și un mesaj transmis într-o limbă maltratată, realitatea românească rămîne cît se poate de vagă.

Ce se întîmplă în celelalte țări din Est? În Rusia războiul se dă între publicațiile care au moștenit fosta infrastructură, vechile tiraje, subvențiile de stat și noile publicații, lipsite de mijloace, confruntare arbitrată pîrtinitor de un parlament cu umori autoritare și șovine. În Ucraina - cum am aflat din intervenția, ziaristei Alla Lazarova de la Agenția de presă UNIAN, care a făcut o descriere dintre cele mai articulate și într-o bună franceză - vidul juridic este total, nu există încă o constituție, iar presa de opinie se confruntă cu nostalgiile autoritare sau problemele prozaic economice ale cititorilor. Și în Bulgaria haosul mediatic și mediocritatea nesancționată prin lege creează confuzie. Un univers mediatic complex și nereglementat există și în Polonia, unde, în plus, singura agenție de presă existentă e controlată 100% de stat, în condițiile în care de ea depinde 85% din presă, fapt cu atît mai neliniștitor în ajunul noilor alegeri prezidențiale. Și în Ungaria lipsește o lege a presei, iar schimbarea de majoritate în parlament a pus probleme deontologice ziaristilor: cum să articulezi un discurs critic față de putere cînd nu te mai afli în opoziție? În Slovacia noua majoritate parlamentară a concediat consiliul Tv.Radio, asigurîndu-și controlul și împărțindu-i pe ziariști în pro slovaci și inamici ai Slovaciei independente. În Cehia, în fine, dacă nu există reglementări, guvernul poate fi o garanție a pluralității, mai ales în condițiile prezenței investitorilor străini.

Din torpoarea care părea să-l fi cuprins, confortat de dificultățile de dincolo de granițele României, ministrul de stat Dan Frunteală a fost brusc trezit de concisa intervenție a corespondentului în Franța al ziarului *"Românul liber"*, Paula Predeleanu, care a vorbit de camuflarea cenzurii politice în constrîngerii economice - criza artificială de hîrtie de la mijlocul lui noiembrie - și de semnificația noilor amendamentele la Codul Penal: defăimarea țării e echivalentă cu critica puterii... Dan Frunteală a răspuns prin interpret. Criza de hîrtie e semnul sărăciei iar amendamentele - profesînd brusc separația puterilor - privesc parlamentul.

După-amiază a fost rîndul ziariștilor francezi. Descrieri, bilanț, perspective: Au vorbit Jean-Yves Barrère, directorul gestiunii și dezvoltării canalului TV5, principalul vector de limbă și cultură franceză, creat în 1984, Directorul Daniel Ollivier al postului Radio France Internationale, Martin Brisac directorul canalului Europa Plus, în fine Dominique Vidal, coordonator al activităților internaționale la Centrul de Formare și Perfecționare al ziaristilor, așa numita Ecole du Louvre, și Marc Chapelle, director adjunct al Școlii Superioare de Jurnalism de la Lille, cu o vechime de 70 de ani și care este înfrățită cu Facultatea de Jurnalism de la București. De altfel din luările de cuvînt și documentațiile oferite participanților se putea constata că în materie de formare, stagii și parteneriat, România este printre cele mai avantajate țări din Est.

Într-adevăr, libertatea este stabilită de un cadru juridic, dar independența ziaristului se cucerește printr-un demers profesional și responsabil, a fost un leit-motiv al întîlnirii. Cum spunea Pierre Marie Christin, șeful secției politice de la RTL, *"responsabilitatea ziaristilor față de public primează în fața oricărei alte responsabilități față de patron sau față de puterea publică"*. Pe de altă parte s-a insistat asupra faptului că nici pluralismul, nici independența, nici cadrul juridic nu pot garanta credibilitatea presei. Această pedală pusă pe deontologia profesiei și pe clauza de conștiință sunt cu atît mai actuale cu cît manipularea informației - și din păcate groapa comună de la Timișoara, comentarea războiului din Golf, unele posturi de radio din fosta Iugoslavie sau implicarea undelor în războiul civil din Rwanda - a devenit o derivă primejdioasă, cu foarte grave și vizibile consecințe.

Fostul redactor șef al ziarului *"Românul"*, Dan Frunteală, publicație care a susținut Caritas-ul lui Ion Stoica, nici n-a tresărit. Dimpotrivă, ca actual șef al Departamentului Informații al executivului, el a ținut să lanseze, tot prin interpret, un mesaj concluziv. O mostră de surzenie. *"A existat o primă etapă în care Occidentul a descoperit Estul, apoi a părut că nu-i acordă mari șanse integrării rapide în Europa... Am aprecia foarte mult ajutorul presei occidentale, franceze în primul rînd, pentru a schimba aceasta imagine... am vrea să invităm un număr cît mai mare de ziariști francezi în România, pentru a contacta direcțiile de presă specializate. Direcția de presă din Ministerul de Externe francez ne-ar fi mare de ajutor, pentru ca jurnaliștii francezi să facă în România o documentare reală, pentru a-i ajuta pe jurnaliștii români și împreună să putem oferi imaginea reală a României ca o țara care vrea să iasă cît mai repede din această stare de confuzie, chiar de disperare creată de tranziție. Ajutorul dvstră ne-ar fi de mare folos"*.

Cu alte cuvinte, din direcții în direcții spre imaginea dorită... Chemarea la întovărășirea jurnaliștilor sub auspiciile autorității a creat o stînjeneală generală.

Se pare că atunci cînd ai scris, cum a făcut-o Dan Frunteală în 1987: *"Un nume - Nicolae Ceaușescu, pentru un timp de gloriei demn, solar, poem de gînd ales, urare caldă..."* capeți imunitate la logică...

A.C.

ABONAȚI-VĂ LA LUPTA

BASARAB NICOLESCU

*Théorèmes
poétiques*

Préface de Michel Camus
Editions du Rocher

"Dacă scriitura "teoremelor" nu aparține genului convențional numit poetic, vocea - încă necunoscută - pe care o transmite revelează un nou arhitectură, metapoetul pentru care scriitura poetică nu are un scop literar în sine, ci este operația de cercetare transpoetică a cunoașterii tăcute. Să salutăm la fizicianul particolelor elementare pe "Cercetătorul Adevărului" care are îndrăzneala să scrie că "cunoașterea poetică este mai riguroasă decât cunoașterea științifică"... (Michel Camus, Prefață)

ALEXANDRU CIZEK

Imitatio et tractatio
Niemeyer, Tübingen, 1994, IX, 379 p.

După cum rezultă din chiar subtitlul cărții, această teză de habilitare susținută la Universitatea din Münster se ocupă de bazele literare și retorice ale imitației în antichitate și în evul mediu, și se adresează în egală măsură filologilor și istoricilor.

Contrariu spiritului modern, în goana continuă după noutate și insolit, curentele literare grecești și latinești nu urmăresc găsirea unor subiecte noi, ci imitarea modelelor "clasice", eventual depășirea lor. Specializarea în această direcție începea încă din școală: prin exerciții treptate, din ce în ce mai grele, se ajungea de la receptarea pasivă la fazele creatoare ale scrisului. Această imitație competitivă a modelelor, pe care autorul o numește *tractatio*, avea o bază teoretică diversificată adesea nesistematică și și uneori ambiguă. Descoperirea, reconstituirea și relevarea ei în practica literară a antichității constituie obiectul de bază al lucrării.

Autorul face parte din școala lui Tudor Vianu, la a cărui catedră a predat mulți ani. El stabilește mai întâi tehnicile și metodele unei tractatio, ale cărei origini se află în teoriile gramaticii și stilisticii. Pornind de la imitație, la se ajunge "tratare" în faze treptate, prin *adjectio* ("adăugare"), *detractio* ("reducere"), *immutatio* ("modificare") și *transmutatio* ("transpunere"). Sunt relevate apoi procedeele conceptual-afective de *tractatio*, care se bazează pe tehnici retorice ale manipulării obiectului discursului: micul devine mare, vechiul - nou, ce e bun - rău, și invers.

În această teorie a imitației, elaborată la începutul perioadei postclasice, au loc atât opțiuni clasice, cât și manieriste, importanța acestora din urmă crescând cu trecerea timpului. Tehnicile și fondul teoretic al "tratării" au supraviețuit și s-au dezvoltat în evul mediu dar și în poetica limbii populare.

Avem de-aface cu o lucrare de solidă teorie estetică, întemeiată pe un material de analiza imens, care va ocupa - suntem siguri - un loc important în literatura de specialitate.

Cicerone POGHIRC

Guy Gauthier

*Missy
reine de Roumanie*

Editions France Empire
13, rue Le Sueur, 75116 Paris

Născută în 1975 în Kent, nepoată după tată a Reginei Victoria a Angliei și după mamă a Țarului Alexandru al II-lea, Missy în intimitate, ar fi putut domni asupra Angliei sau Rusiei, alături de verii ei George al V-lea sau Nicolae al II-lea. Ea devine însă, prin intervenția altui văr, Wilhelm al II-lea, Regina României.

Autorul reconstituie în cele 359 de pagini traiectoria uneia din cele mai seducătoare și voluntare personalități monarhice europene, care îi va cuceri pe Carol I, Wilhelm al II-lea, Eduard al VII-lea, Clemeanceau, Poincaré, Churchill, pentru a fi învinsă de un singur om, propriul fiu, Carol al II-lea. Începută ca un basm în 1875, viața Reginei Maria se încheie în 1938 ca o dramă shakespeareiană, însoțind declinul României.

Autorul, magistrat și istoric, care pregătește o lucrare despre relațiile franco-române între 1916-1926, dedică volumul copiilor români, precizând că n-ar fi putut duce la bun sfârșit această biografie fără "ajutorul prețios al Prințului Alexandru Ghika și al celor pentru care prietenia franco-română trebuie să rămână o realitate vie și călduroasă".

BASIL MUNTEANU

*permanențe românești
discursuri și portete*

Ediție prelucrată de Eugen Lozovan (*)
Universitatea din
Copenhaga/Danemarca
și
Ruxandra D. Shelden
Universitatea din Cleveland, Ohio/SUA
Editura R.D. Shelden Cleveland 1994

(*) a cărui fotografie și figurează pe
contra-coperta volumului, în locul celei
- prea firești - a autorului.

**DROIT des étrangers
LE GUIDE**

Nationalité française • Droit
social • Mariage • Racisme
Justice • Police • Regroupement
familial • Garde à vue • Etudiant
• Reconduit à la frontière •
Contrôle d'identité...

Le Livre de Poche, 40 F

**CONCERTUL
CVARTETULUI
"ATHENEUM ENESCO"**

Cvartetul "Atheneum Enesco" nu mai are de mult nevoie să fie prezentat publicului francez iubitor al muzicii de cameră. Concertul organizat luna trecută la Paris, în Salonul arcadelor din Hôtel de Ville de către Doamna Bernadette Chirac, președinta asociației pentru promovarea artelor, a pus o dată în plus în evidență calitatea de excepție a acestei formații muzicale, pe care am dori mult s-o ascultăm mai des. Violoniștii Constantin Bogdănaș și Florin Szigeti, violistul Dan Iarca și violoncelistul Dorel Fodoreanu, formați la sursa mereu vie a școlii românești, care a răspândit în lumea întreagă atâtea talente, purtate de un destin strălucitor și dureros, s-au reunit pentru a da viață a trei creații dintre cele mai importante de Haydn, Dvořák și Janaček.

În momentul compunerii Cvartetului op. 76 nr. 1 (sol major) părintele simfoniei avea 65 de ani și ajunsese, după mai bine de 60 de lucrări în acest gen, la o măiestrie greu de depășit. Dintre cele patru părți, a doua, Adagio, ne-a apărut în interpretarea artiștilor români de o sublimă noblețe și de o nebănuită profunzime. Neglijat adesea pe nedrept, "papa Haydn" ne rezervă de fiecare dată o minunată surpriză.

Cu Cvartetul nr. 12 op. 96 (fa major), "american" de Dvořák am trecut în secolul al XIX-lea, ascultând una din creațiile celebre ale compozitorului ceh, scrisă în Statele Unite. Toată nostalgia depărtării de țară e cuprinsă în aceste admirabile pagini, interpretate de cvartetul Atheneum Enesco cu o convingere ușor de imaginat.

Leoš Janaček, valoros urmaș al lui Dvořák, nu a scris decât două cvartete, care constituie o originală contribuție la evoluția genului în prima jumătate a secolului nostru. Fiecare instrument devine un personaj viu, capabil să participe direct la tensiunea dramatică a ansamblului, ca într-o operă fără cuvinte. Cvartetul nr. 2, compus în ultimul an de viața și intitulat "Scrisori intime" este dedicat unei tinere inspiratoare, cu care compozitorul a întreținut o corespondență asiduă și de profundă afecțiune. Partitura, veritabil testament artistic, cere interpreților o mare concentrare în pătrunderea sensului adânc al operei și realizarea unității ei arhitecturale și spirituale.

Artiștii români au dovedit remarcabile posibilități de înțelegere și redare a diversității stilurilor abordate. Atacul sigur și în același timp suplu, avântul disciplinat, sonoritatea și unitatea de ansamblu sunt calități acumulate de-a lungul anilor de lucru în comun și tot atâtea garanții pentru evoluția ulterioară a formației.

Cvartetul "Atheneum Enesco" ne-a prezentat nu numai un concert de aleasă tinută artistică, ci și un aspect reprezentativ al evoluției acestui gen de muzică de cameră, într-o atmosferă vibrantă de slujire profundă a Muzicii.

Grigore BARGAUNU

PENULTIMA ORĂ

17 decembrie 1994, ora 16

5 ani de la evenimentele din decembrie 1989
Te Deum în memoria celor căzuți pentru libertate

Misiunea Catolică Română din Paris, 38 rue Ribéra - 75016 Paris

CASA ROMÂNEASCA

17 decembrie, orele 17

EVOCĂRI ȘI COLINDE

120 bis, rue Haxo, 75019 Paris
(Metro Télégraphe sau Porte de Lilas).

SEPIA

architecture d'intérieur

l'association phantom presentent

Alla Rusu

peinture

et

Dionisie Popa

verrierie d'art

du 8 décembre 94 au 27 janvier 95
9 rue Gounod 75017 Paris
tél. 40549757

SLUJBELE DE CRĂCIUN

MISIUNEA GRECO-CATOLICĂ ROMÂNĂ DIN PARIS
38 rue Ribéra 75016 Paris (Métro Jasmin) tél. 45 27 22 59

SF. LITURGHIE A NOPȚII DE CRĂCIUN SE OFICIAZĂ ÎN 24 DECEMBRIE, LA ORA 21, URMATĂ DE COLINDE.

25 DECEMBRIE, NAȘTEREA DOMNULUI, SF. LITURGHIE, ORA 11, CU PARTICIPAREA CORULUI PAROHIAL, DIRIJOR TRAIAN POPESCU

26 DECEMBRIE, SF. LITURGHIE LA ORA 10,30, URMATĂ DE COLINDE.

SPOVADA SE FACE CU O ORĂ ÎNAINTE DE SF. LITURGHIE

Jeunesse & Patrimoine International

Conférence de Monsieur Benjamin Mouton

Architecte en Chef des Monuments Historique, Inspecteur Général des Monuments Historiques

Le monastère d'Apostolache en Roumanie

le lundi, 12 décembre 1994 à 19 heures

A l'Académie d'Architecture - 9 place des Vosges - 75004 Paris

Entrée libre

**PROPACT - Federația Națională a
proprietarilor de Pământ
și Acționarilor din Agricultură
Sindicatul Național al Țărănimii Române**

Pitești- Str. Ana Ipătescu, nr. 5,
tel/ fax: 048/622035/ 048/622035

București Str. Gral Praporgescu, 18, sect. 1
tel/ fax: 6130633/6151348

Cont Banca Agricolă S.A. Pitești, Bdul Republicii

cont în lei - 45 96 86 26;

cont în valută - 47 96 86 - 26. 300. 01

Cu ocazia Congresului "Confederației Europene a Agriculturilor (Budapesta, 19-23 sept. 1994) PROPACT a fost admis ca membru cu depline drepturi în acest organism al Consiliului Europei. Această recunoaștere internațională va însemna un sprijin extern mai temeinic, care va permite PROPACT-ului o activitate mai consistentă.

TAMARA NASTUREL

Sculptures

Du 12 au 26 décembre, de 10 à 20h

Espace l'HARMATTAN

12 bis rue des Ecoles 75005 Paris
tél. 43 54 13 16 et 45 77 07 77

NATURALIZARI

"Journal Officiel", 6 și 20 noiembrie 1994 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Constantin Canteza, născut la Amăraști; Marchitan Vladimir Victor, născut la București; Elena Grigorescu, născută la București; Paula Ispas, născută la București.

DECESE

Dr. Dumitru Marin (SUA); Prof. dr. ing. Nicolae Racoveanu; regizorul George Vitanidis; Vladimir Șt. Holban; Marcel Raicea; Ileana Silvia Penciu; prof. Geta Poleanu; Constantin Bădescu; ing. Roșu Costică; Eugenia Calomfirescu; ec. Cornelia Săvulescu; Cornelia Tudorache; dr. și scriitor Corneliu Ionescu; Constantin Olteanu; Emil Fanea; ing. Surjicov Gheorghe; Gigi Florescu; Vasile Tomșa; Carmen Dumitrescu; Sonia Tarco; Dalila Constantinescu; N. Constantinescu Polizu; Eugenia Rădulescu; prof. univ. Remus Avram; Maria Teodorescu; Asan Maria; Ion Zaharachescu; Teo Cucliciu; Maria Bubulete; Saftica Brânduș; veteran de război lt. comandă (r) Virgiliu Grosu; prof. Olimpia Neder; Nadejda Flondor (Știrbey); Maria Diaconescu; Aurelia Sima; Alice Vera Călinescu; Consatntin Cuclici; arh. Roxana Adriana Ghomeș; Viorica Ciocoiu; ing. Ioan Grigorovici; Angelo Perceli; Vasile Tomșa; ec. Vasile Pompiliu; Ion Mihail Firu; ing. Eugen Turmibuca; Virgiliu Balog; avocat Corneliu Stoescu; Filip Berariu; Dumitru Gaju, Uca Valeria Cârstocea; Florin Valdu; veteran de război Nicolae Baltador; Ileana Tănăsescu; prof. Nicolae Mătuțescu Corăbianu; Filip Petre Pupezescu; ing. Traian Enulescu; m(r) Octavian Badiu; Tudorița Bornac; dr. Mihai Stănculescu; ing. Moraru Ion Mircea; dr. Nicolae Repede; Adrian Grigorescu; Elisabeta Copuzeanu; prof. Sandina Stan; dr. Cristian Pelgher; prof. Ctin Avădanei; Ketty Lipovanu; Ioan Goanță; Georgeta Gălățeanu; Sanda Buciumeanu; Emil Frumușelu; Delia Savițchi; ing. Ion Teodoru; col(r) Corlănescu Vlaicu; Mihaela Bătrănu; Ion Saitoc; Elena Andrei; Constantin Merișanu; Mircea Lebedev; prof. Marina Ivașcu; ec. Florin Săndulescu; Carmen Moldoveanu; Carolina Ioan; Balaban Natalia; ing. ion Teodoru; ing. Dan Brezoi; Mihail Stănculescu; av. Alex. Odeșteanu; col (r) Teodor Dinescu; Ilinca și Ioan Bejan; Maria Doandș; Anghel Șoricilă; Carolina Ioan; Ion Niculescu.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/12/94
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 236

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:		En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
FRANCE	FRF 250	DEM 100 - CHF 90 - GBP 35
EUROPE	FRF 300	
Par avion :		
AMERIQUE		
AMERIQUE DU NORD	FRF350	USA 60 ou équivalent
ISRAEL		
AMERIQUE DU SUD		
ASIE	FRF 450	USA 70 ou équivalent
AUSTRALIE		
125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France		
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F		
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris		

INVESTISSEMENTS EN EUROPE DU CENTRE

Après l'effondrement du communisme en 1989, les pays de l'Europe du Centre et de l'Est (ex-URSS) étaient apparus aux yeux d'investisseurs occidentaux comme des marchés aux immenses possibilités d'expansion.

L'enthousiasme initial devait retomber bien vite. De nombreuses entreprises et industries qui exportaient préalablement grâce au dumping organisé par les Etats communistes, devaient s'avérer non compétitives, dépassées techniquement et dans l'impossibilité d'être modernisées. Si les besoins de la population étaient considérables, la demande n'était guère solvable et après avoir gaspillé une bonne partie des réserves existantes, les ex-Etats communistes ou ceux qui devaient en prendre la suite, s'étaient trouvés dans l'impossibilité de fournir les devises nécessaires aux importations.

Sur le plan politique les gouvernants n'avaient changé que partiellement et les structures intermédiaires étaient restées en place. Grâce à ces structures, les ex-cadres communistes parvenaient à s'opposer à la libéralisation de l'économie et à conserver les rouages dirigistes grâce auxquels l'Etat avait contrôlé la totalité de l'économie dans le système communiste. Si les débats sur la privatisation occupaient les devants de la

La phase aigüe de récession due à la transition est maintenant dépassée pour la plupart des pays de la région (Europe du Centre) et les pays qui constituent le groupe de tête, sont entrés dans une nouvelle période d'ajustement périphérique, où les signes de croissance se mélangent aux problèmes persistants de la transformation structurelle.

Le tableau ci-dessous indique le produit national brut réel (PNB) entre 1990 et 1992 ainsi qu'une estimation de celui de 1993 pour les pays de l'Europe du Centre à l'exception de la Serbie, Bosnie et Macédoine, suivant l'Institut Viennois d'Etudes Economiques Comparatives.

La Pologne manifestement est en tête de ce peloton enregistrant pour la seconde année consécutive une croissance grâce à un puissant développement de la consommation interne.

La République tchèque continue à faire preuve du meilleur équilibre macro-économique, à la fois sur le plan interne et externe, mais se trouve en retard sur le plan des ajustements micro-économiques. Cela risque de causer des difficultés croissantes pendant les prochaines années à mesure qu'une restructuration sérieuse des entreprises aura lieu grâce au système des coupons de privatisation. Si la rupture déstabilisante avec la Slovaquie n'avait pas eu lieu, le PNB de 1993 aurait probablement enregistré une croissance positive modérée.

La Hongrie se trouve prise entre des courants contraires: la preuve évidente d'un déséquilibre macro-économique cache ce qui est probablement l'effort le plus sérieux d'ajustement micro-économique dans l'ensemble de la région. La production industrielle a donné

scène, les changements en profondeur piétinaient.

Pendant les trois premières années, après l'effondrement du communisme de 1990 à 1992, les niveaux de vie devaient baisser dans tous les pays de l'Europe du Centre. La situation devait se stabiliser en 1993, à l'exception des Etats de l'ex-Yougoslavie: Bosnie, Croatie, Macédoine et Serbie, où la guerre qui continue encore empêche tout redressement.

Nonobstant le retour au pouvoir d'anciens communistes, en République tchèque, Hongrie et Pologne, la stabilisation s'est poursuivie pendant l'année 1994. En décembre, l'Europe du Centre se trouve plus ou moins stabilisée si l'on fait exception du conflit qui persiste dans l'ex-Yougoslavie. Mais entre temps, échaudés par les déboires des années précédentes, beaucoup de petits ou moyens investisseurs, désireux d'exploiter les possibilités de l'Europe du Centre et de l'Est y ont renoncé. La communauté financière internationale commence toutefois à s'intéresser aux possibilités offertes par ces marchés. Il existe déjà quelques fonds d'investissement qui se proposent de placer l'argent à moyen et long terme dans des pays tels la Hongrie, la Pologne et la république tchèque. Les analyses que nous publions ci-dessous sont extraites d'études effectuées dans cette optique.

récemment des signes d'accroissement et les investissements étrangers directs continuent à affluer à un rythme élevé.

La Slovaquie est restée sans ambiguïté derrière le groupe de tête, affaiblie par l'impact comparativement plus lourd de la séparation aussi bien que par l'antagonisme d'une direction politique instable et par des luttes internes. Sous la direction imprévisible du populiste autoritaire Meciar, le pays a suivi une voie économique chaotique de libéralisme douteux depuis qu'il s'est séparé fin 1992 de l'enclavement tchèque et d'une politique monétaire et fiscale orthodoxe.

La Slovénie fait par ailleurs une tentative indubitable de rejoindre le groupe des pays de tête; les atouts majeurs de la Slovénie sont constitués par les liens étroits avec les économies occidentales à travers les relations traditionnellement fortes avec l'Autriche et l'adoption d'une politique économique rigoureuse qui a conduit à un équilibre relativement satisfaisant du budget et des comptes extérieurs. Les points faibles restent toutefois importants, quoique en train de s'atténuer: le niveau élevé de l'inflation et l'antagonisme accru à l'intérieur du gouvernement.

Il faudra suivre ce pays de manière plus étroite à l'avenir avec un oeil attentif sur son marché boursier nouvellement créé.

La Bulgarie continue à se traîner à une distance certaine derrière les pays de tête. 1993 avait été une année de plus de restriction, la cinquième à la suite, conduisant à un déclin cumulatif qui dépasse 30% en chiffre réel. La restructuration très lente des entreprises, l'effondrement de l'agriculture, un déficit budgétaire élevé, les hauts niveaux du chômage et de l'inflation sont des facteurs qui reflètent non seulement le poids particulièrement lourd de l'ancien héritage socialiste où, plus récemment des sanctions économiques contre la Serbie, mais aussi les retards des réformes économiques causés par les changements rapides des gouvernements pendant les dernières années. Une détérioration économique s'est produite en outre, en 1994 alors même que la dette étrangère, dont les intérêts n'avaient plus été payés, étaient rééchelonnés d'une manière satisfaisante.

La Roumanie présente des résultats contradictoires. Une croissance artificielle positive, surprenante d'une certaine manière a été obtenue en 1993 par le relâchement des crédits qui ont permis l'augmentation de la production industrielle (accroissement qui s'est réalisé toutefois apparemment grâce à des accumulations de stocks invendables), par le redressement de l'agriculture après un déclin désastreux pendant les années précédentes et la réduction du déficit commercial obtenu grâce à de meilleures exportations mais aussi par le déclin des importations qui reflètent une chute des revenus d'environ 15% du revenu réel. Le

	1990	1991	1992	1993
POLOGNE	- 11,6	- 7,6	- 1,5	4,0
REPUBLIQUE TCHEQUE	- 1,2	- 14,2	- 7,1	- 0,3
HONGRIE	- 3,5	- 11,9	- 4,5	- 1,5
REPUBLIQUE SLOVAQUE	- 2,5	- 14,5	- 7,0	- 4,1
SLOVENIE	- 4,7	- 9,3	- 6,0	1,0
BULGARIE	- 9,1	- 11,7	- 7,7	- 4,8
ROUMANIE	- 5,6	- 12,9	- 13,6	1,0
CROATIE	- 9,3	- 28,7	- 23,6	- 8,0

taux de l'inflation s'est élevé tous les ans depuis 1990 pour atteindre 300% l'année dernière, le taux le plus élevé en Europe du Centre à l'exclusion des pays balkaniques en guerre. En 1994 toutefois, l'inflation a chuté à 75%. Cela reflète l'approche par degrés, pas à pas, de la politique roumaine de réformes qui s'applique non seulement à la libéralisation des prix, mais également à des réformes de structures.

La grande privatisation n'a pratiquement pas progressé du tout, le niveau des subventions de l'Etat (par l'entremise des crédits privilégiés) accordés à l'industrie reste comparativement élevé et la législation sur les faillites est toujours en suspens - tous ces facteurs, contribuant au niveau de chômage relativement peu élevé de 12%. L'ancienne Nomenklature paraît toujours à la tête des grandes entreprises industrielles et bénéficie de liens étroits avec les partis nationalistes, dont le soutien au parlement est déterminant pour le gouvernement, ce qui explique les hésitations, l'inconsistance et l'efficacité de la politique des réformes.

Contraint par le FMI le gouvernement a toutefois établi un budget relativement austère (limitant le déficit à 3,5% du PMB) et la banque centrale plus orientée et plus favorable aux réformes, a initié une politique d'austérité monétaire en accroissant les taux d'intérêts et en dépréciant la monnaie pour aboutir à la convertibilité. Les résultats effectifs de ces initiatives bienvenues devront être suivis de près avant de conclure que l'économie roumaine a réussi finalement à sortir du cercle vicieux de la stagflation provoqués par des considérations politiques. En même temps les prévisions de 1,5 à 2% de croissance réelle pour 1994 apparaissent avoir été bien trop optimistes.

□

La guerre civile continue à être l'élément déterminant de la vie économique dans la péninsule balkanique. En Serbie, plus que partout ailleurs, l'économie a été placée sur un pied de guerre total et souffre en outre de l'embargo des nations unies. Dans ces circonstances les efforts de stabiliser l'hyper inflation doivent être suivis avec beaucoup de scepticisme selon certains critiques la réforme monétaire ayant eu pour but la confiscation des réserves restantes de devises détenues par la population et par les entreprises plutôt que de stopper la chaos monétaire.

En Croatie la situation paraît en revanche sur le point de s'améliorer. Des mesures énergiques de stabilisation fiscales et monétaires prises en automne 1993 ont donné des résultats prometteurs: le taux d'inflation précédemment à 30% par mois, était tombé pratiquement à 0 en décembre passé et s'était maintenu à ce niveau dans les premiers mois de l'année 1994. Lorsque le conflit aura finalement cessé dans la région, l'économie croate est bien placée pour se redresser rapidement et mérite d'être suivie de près à l'avenir.

Le problème de base de la Macédoine, celui d'un point de départ très bas du développement économique a été accentué par l'embargo grec qui aura des conséquences négatives pour cette économie sans accès à la mer, s'il est maintenu pendant très longtemps.

Les perspectives d'un redémarrage soutenue sont trop faibles pour justifier plus qu'une attention marginale pour le moment.

Cela s'applique également à l'Albanie, le pays le plus pauvre parmi les autres, où toutefois une politique populaire de privatisation à petite échelle fait de grands pas. La restructuration du secteur obsolète des grandes entreprises exigera toutefois une lutte difficile.

□

L'ordre implicite de l'analyse des économies de l'Europe du Centre reste essentiellement inchangée. Le groupe de tête comprend la Pologne, la République tchèque et la Hongrie, dont les économies sont les plus avancées sur la voie de la transformation. Le processus continue à être loin de son achèvement et, se prolongera pendant plusieurs années jusqu'à ce que l'ajustement difficile au niveau micro-économique - c'est-à-dire la restructuration ou la liquidation du noyau dur des grandes entreprises inefficaces - sera plus ou moins achevé. La période atroce des déclin cumulatifs semble toutefois d'être dépassée et devoir laisser la place à une phase intermédiaire de croissance modérée à favorable. La Pologne est en tête en ce qui concerne la croissance et la République tchèque a des chances d'avoir des chiffres positifs dès cette année. La Hongrie est relativement un traînard parmi les trois premiers au risque de devoir attendre un ou deux ans de plus avant d'aborder une période de croissance soutenue.

La Slovaquie est restée bien derrière les premiers. Le prochain candidat à rejoindre le groupe de tête est la Slovénie et à une date ultérieure éventuellement la Croatie à condition que le conflit balkanique arrive prochainement à son terme. Par ailleurs, l'on reste, du moins pour le moment, d'une certaine manière inquiets pour des pays tels la Bulgarie et la Roumanie où les risques d'une mauvaise gestion économique teintée de considérations politiques continuent à être relativement élevés.

□ □ □

En conclusion de cette brève analyse l'on peut se poser la question si et dans quelle mesure les pays de l'Europe du Centre, après avoir surmonté 4 ou 5 années difficiles s'apprentent à entrer dans une période de croissance semblable à celle que l'Asie du Sud-Est a connu depuis une décennie. Peut-on ou pourra-t-on parler des "tigres" de l'Europe du Centre comme l'on a parlé des "tigres" du Sud-Est asiatiques ?

Les "tigres" de l'Asie appartiennent aux économies en développement qui partent de niveau comparativement bas et sont orientés vers la production pour l'exportation grâce à des coûts de main-d'oeuvre très bas. Ces économies se sont développées de manière organique en acquérant les niveaux technologiques nécessaires pour satisfaire la demande. Elles n'ont jamais eu à faire face au problème de l'obsolescence à grande échelle parce que leur base technologique a été déterminée à chaque stade par les exigences de la compétitivité de l'économie mondiale.

Les pays de l'Europe du Centre appartiennent à la catégorie des économies de transition. Ils sont écrasés par l'héritage accumulé d'une production basée sur une technologie et des structures obsolètes à la suite d'un isolement international et d'une mauvaise gestion de plusieurs décennies. Après l'adoption des réformes de l'économie des marchés, une partie substantielle de la base productive est devenue inutilisable dans le nouvel environnement.

II

L'ampleur de cet héritage écrasant est tel, qu'il ne peut être simplement liquidé dans sa totalité sans conséquence sociale inacceptable. Son adaptation nécessairement lente et pénible limitera inévitablement le potentiel de croissance de l'ensemble de ces économies. Le mot clé de ces économies, c'est la transformation structurelle lente face à la croissance rapide et organique de l'Asie.

Les "tigres" de l'Asie ont bénéficié de "l'héritage colonial" des structures d'affaires occidentales qui étaient en harmonie avec les méthodes de l'économie mondiale. L'élite des hommes d'affaires locaux s'est formée aux côtés de représentants des anciennes entreprises des empires coloniaux, évitant les problèmes de l'inadaptation culturelle ou technique.

Les économies de transition se sont développées dans un contexte d'isolement idéologique et doivent faire face maintenant à un retard de mentalité en plus du retard technologique.

Finalement les "tigres" ont été inondés de capitaux étrangers qui sont venus s'ajouter aux richesses accumulées par l'élite locale d'hommes d'affaires, ils sont submergés par des fonds d'investissement qui maintiennent en mouvement leur développement.

Les pays de transition de l'Europe du Centre et de l'Est manquent de capitaux et les fonds étrangers ne sont point arrivés jusqu'à leurs économies de manières significatives, sauf en partie pour la Hongrie.

De ce fait, la réponse à la question soulevée est simplement la suivante: il n'y a pas de "tigres" en Europe du Centre pour le moment et il faudra un certain temps avant qu'il ne puisse en naître...

...Cela veut dire que pour étudier les possibilités, il faut découvrir dans le cadre des structures de base dualistes propres aux économies de transition, les vraies opportunités. Dans le cadre du processus de transformation structurelle, il se forme des entreprises privées nouvelles et certaines vieilles entreprises publiques sont réorganisées de manière efficaces; d'autres toutefois vont échouer et disparaître.

Le résultat d'ensemble de ces tendances opposées conduit manifestement vers une croissance plus faible que celle à laquelle nous ont habitués les vrais "tigres" qui n'ont pas le poids de l'héritage qu'il faut restructurer à grands coûts. Toutefois la part croissante des économies de transition - les deux "mini-tigres" du secteur privé authentique et des entreprises qui s'adaptent efficacement - offrent un grand nombre de possibilités.

L'examen le plus dur à passer pour des milliers de très petites entreprises, c'est d'atteindre le niveau d'une entreprise moyenne bien capitalisée du type de celle qui constitue la colonne vertébrale des économies de l'Europe occidentale. Il n'y en a guère beaucoup pour le moment mais un certain nombre d'entre elles sont en train déjà de se former. Lorsque la masse critique est finalement atteinte, le processus de création de richesse aura avancé suffisamment pour accélérer la croissance de l'ensemble.

Pour ce qui est du secteur étatique qui doit s'adapter, une politique efficace de privatisation, des encouragements fiscaux pour les investisseurs et l'apport de capitaux étrangers, jouera le rôle déterminant.

Ce sont les deux voies principales de la croissance des économies de transition auxquelles l'investisseur étranger doit prêter son attention.